

นิพนธ์ต้นฉบับ

Original Article

นวัตกรรมรถสระผมเคลื่อนที่ (Happy Hair Mobile) สำหรับผู้ป่วย โรงพยาบาลพังกา

ปราณี เพ็ชรคล้าย พย.บ.

คมกริช เกื้อสกุล ปวส.

โรงพยาบาลพังกา จังหวัดพังกา

บทคัดย่อ การสระผมบนเตียงให้ผู้ป่วยที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้หรือถูกจำกัดการเคลื่อนไหว เป็นการดูแลสุขอนามัยที่สำคัญ วิธีการสระผมแบบเดิมมีความยุ่งยาก ใช้เวลานาน ทำให้เกิดความไม่สะดวกในการปฏิบัติงานของพยาบาล พังกาจึงผลิตนวัตกรรมรถสระผมเคลื่อนที่มาใช้ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการผลิต การใช้ และการประเมินนวัตกรรมรถสระผมเคลื่อนที่ในประเด็น (1) ระยะเวลาในการเตรียมและเก็บ อุปกรณ์สระผม (2) เพิ่มความพึงพอใจของผู้ป่วยหลังรับบริการ และ (3) เพิ่มความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่หลังให้บริการ ดำเนินการศึกษา โดยผลิตนวัตกรรมรถสระผมเคลื่อนที่พร้อมกับติดตั้งระบบเสียงให้ผู้ป่วยฟังระหว่างสระผม และทดสอบโดยประเมิน เจ้าหน้าที่หอผู้ป่วยหนักจำนวน 18 คนสระผมให้ผู้ป่วยที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้หรือถูกจำกัดการเคลื่อนไหวจำนวน 30 คน ด้วยรถสระผมเคลื่อนที่เปรียบเทียบกับวิธีการสระผมแบบเดิม เก็บข้อมูล ระหว่างเดือนกันยายน 2557 - เมษายน 2558 เครื่องมือที่ใช้ประเมิน คือ แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ป่วยและเจ้าหน้าที่ แบบบันทึกระยะเวลาการเตรียม และเก็บอุปกรณ์และปริมาณน้ำที่ใช้ในการสระผม วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าสถิติ Wilcoxon Signed Ranks Test ผลการศึกษาพบว่า (1) ระยะเวลาเฉลี่ยการเตรียมและเก็บอุปกรณ์ของการใช้รถสระผมเคลื่อนที่น้อยกว่าการสระผมแบบเดิมอย่างมีนัย- สำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) (2) ปริมาณน้ำเฉลี่ย การสระผมของรถสระผมเคลื่อนที่น้อยกว่าการสระผมแบบเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) และ (3) ระดับ ความพึงพอใจเฉลี่ยของผู้ป่วยและเจ้าหน้าที่ด้านความสะอาดสบาย ด้านความสะอาด และด้านความปลอดภัยในการใช้ รถสระผมเคลื่อนที่มากกว่าการสระผมแบบเดิมอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ($p < 0.05$) ข้อเสนอแนะจากการศึกษานี้คือ การพิจารณาลดราคาต้นทุนเครื่องมือในการสระผมบนเตียงให้ผู้ป่วยลงโดยลดคุณภาพของอุปกรณ์เพื่อเพิ่ม จำนวนรถสระผมให้ทุกหอผู้ป่วย และหมอนรองศีรษะควรปรับระดับได้เพื่อให้เหมาะสมกับผู้ป่วย

คำสำคัญ: รถสระผมเคลื่อนที่ (happy hair mobile) สำหรับผู้ป่วย, การสระผม, โรงพยาบาลพังกา

บทนำ

ผู้ป่วยที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้หรือถูกจำกัดการเคลื่อนไหว และนอนอยู่บนเตียงนานๆจะมีเหงื่อไคล น้ำมันออกมา ทำให้ผมมีกลิ่นเหม็นอับ เส้นผมเหนียว มีรังแค ทำให้ผู้ป่วยไม่สุขสบาย⁽¹⁾ การสระผมเป็นการดูแลสุข- วิทยา ส่วนบุคคลเพื่อความสะดวกสบายของเส้นผมและหนัง-

ศีรษะ โดยปกติมนุษย์ทุกคนสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง ในขณะที่มีสุขภาพดีทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ แต่ใน ภาวะเจ็บป่วย โดยเฉพาะเมื่อมีการเจ็บป่วยที่รุนแรงหรือ ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติได้เหมือน บุคคลทั่วไป จำเป็นต้องได้รับการดูแลทั้งหมด การสระผม ให้ผู้ป่วยบนเตียงนั้นเป็นบทบาทพื้นฐานของพยาบาล เพื่อ

ตอบสนองความต้องการด้านการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของผู้ป่วย ส่งเสริมความสบายของผู้ป่วย โดยจัดการให้ผู้ผู้ป่วยได้รับการดูแลความสะอาดร่างกายและสุขอนามัยทั่วไป⁽²⁾ ทำให้ดำรงสุขอนามัยและความสบายทางกาย⁽³⁾ เป็นไปตามมาตรฐานการบริการพยาบาลผู้ป่วย-หนัก

หอผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลพังงา ให้บริการพยาบาลผู้ป่วยหนัก ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ป่วยที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้หรือถูกจำกัดความเคลื่อนไหว พยาบาลหอผู้ป่วย-หนัก จึงมีบทบาทในการดูแลสุขอนามัยให้ทั้งหมด รวมทั้งการสระผมให้ผู้ผู้ป่วยบนเตียง ตามแนวทางในการปฏิบัติ การพยาบาลสระผมผู้ป่วย 3 วันต่อครั้ง เพื่อให้ผู้ป่วยมีความสบาย เส้นผมและศีรษะสะอาด ลดการสะสมของเชื้อโรค จากการเก็บข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า ปี 2555-2557 วันนอนเฉลี่ย 6.11 - 6.90 วัน⁽⁴⁾ ซึ่งผู้ป่วยแต่ละรายต้องได้รับการสระผมให้บนเตียง 2 ครั้งต่อคน แต่จากการทบทวนผลการปฏิบัติงาน พบว่าผู้ป่วยไม่ได้รับการสระผมบนเตียงได้ครบถ้วน นอกจากนี้ ข้อมูลย้อนหลัง 3 เดือน พบว่า มีผู้ป่วยที่ได้รับการสระผมตามเวลาที่กำหนดเพียงร้อยละ 20.0 และร้อยละ 50.0 ถูกเลื่อนการสระผมออกไป 4-5 วัน วิเคราะห์หาสาเหตุพบว่า อัตรากำลังของบุคลากรน้อย ภาระงานมาก การสระผม ผู้ป่วยบนเตียงมีความยุ่งยากและใช้เวลานานในการเตรียมและเก็บอุปกรณ์หลังใช้งาน กล่าวคือ ต้องเตรียมน้ำอุ่นใส่กะละมัง 2 ใบ ชันตักน้ำ ผ้ายางรองกันน้ำ และเคลื่อนย้ายอุปกรณ์ไปยังเตียงผู้ป่วย ขณะสระผมมีน้ำหกเลอะพื้น หลังสระผมต้องยกน้ำไปเททิ้ง รวมใช้เวลาเตรียมและเก็บอุปกรณ์นานถึง 20 นาที ทำให้บุคลากรไม่สะดวกในการปฏิบัติ เกิดความเหนื่อยล้าเสี่ยงต่อการปวดหลังจากการยกของหนัก และเมื่อสัมภาษณ์ผู้ป่วยหลังการสระผม พบว่าใช้เวลานานทำให้ปวดคอ และมีกลิ่นเหม็นของผ้ายางรองคอกและน้ำเปียกบริเวณคอเสื้อ

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจุบันมีการพัฒนา-สระผมเคลื่อนที่ในแต่ละโรงพยาบาลที่มีความแตกต่าง

กันและทบทวนแนวคิดการผสมผสานการใช้ดนตรีบำบัดร่วมกับรถสระผมเคลื่อนที่ ซึ่งดนตรีบำบัดเป็นการบำบัดเชิงพฤติกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้ดนตรีอย่างเป็นระบบเพื่อทำให้เกิดการผ่อนคลาย และการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย อารมณ์ และพฤติกรรมตามที่พึงประสงค์⁽⁵⁾ เนื่องจากผู้ป่วยที่มีภาวะเจ็บป่วย อยู่ในสภาวะที่หลากหลายรูปแบบและไม่คุ้นเคย ผู้ป่วยมีความไม่สบายทางกาย ก่อให้เกิดความวิตกกังวลและเกิดความเครียด จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าการใช้ดนตรีบำบัด สามารถลดความวิตกกังวลของผู้ป่วย⁽⁶⁻⁸⁾ แต่การใช้ดนตรีบำบัดยังมีความแตกต่างกันบุคคล เช่น ความชอบทางดนตรีวัฒนธรรมประเพณีและภาษา⁽⁵⁾ ดังนั้น จึงมีเสียงดนตรีให้ผู้ผู้ป่วยเลือกตามความชอบ โดยสอบถามถึงความต้องการของผู้ป่วยหรือญาติ ได้แก่ บทสวดชินบัญชร เพลงสากล เพลงบรรเลง หนังสือ เพลงลูกทุ่งมนิราห์ และเพลงสตริง โดยผู้วิจัยได้ติดตั้งระบบเสียงในรถสระผมเคลื่อนที่ให้ผู้ผู้ป่วยฟังระหว่างสระผม ผู้วิจัยจึงได้ผลิตนวัตกรรมรถสระผมเคลื่อนที่โดยมีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อลดระยะในการเตรียมและเก็บอุปกรณ์สระผม (2) ลดปริมาณน้ำที่ใช้ในการสระผม (3) เพื่อผู้ป่วยที่ได้รับการสระผมมีความพึงพอใจเพิ่มขึ้น และ (4) เพื่อให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจเพิ่มขึ้น

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้ผ่านการพิจารณาและได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของโรงพยาบาลพังงา ใช้เวลาในการประดิษฐ์นวัตกรรมและทดลองใช้เป็นเวลา 8 เดือน ตั้งแต่เดือนกันยายน 2557 ถึง เมษายน 2558 โดยมีขั้นตอนการประดิษฐ์นวัตกรรมรถสระผมเคลื่อนที่ดังนี้

1. ขั้นตอนการประดิษฐ์
 - วัสดุที่ใช้ในการประดิษฐ์
 - 1) วงจรชาร์จแบตเตอรี่ วงจร Alarm
 - 2) แบตเตอรี่ ขนาด 12 โวลท์
 - 3) Foot Switch

- 4) บั้มขนาด 12 โวลท์
- 5) ซิงค์สแตนเลส และฝักบัว
- 6) โครงเหล็ก แผ่น acrylic หนา สำหรับกันรถ 4 ด้าน และล้อเลื่อน 4 ล้อ
- 7) ท่อน้ำทิ้ง วาล์วเปิด-ปิดน้ำทิ้ง แคล้มรัดท่อ
- 8) ถังน้ำขนาด 20 ลิตร จำนวน 2 ถัง
- 9) ลูกกลอยตัดต่อน้ำ และสวิตช์ลูกกลอย
 - วิธีการพัฒนาสิ่งประดิษฐ์
 - 1) เหล็กขนาด 1 x 1 นิ้ว มาประกอบเป็นโครงสร้าง
 - 2) ติดตั้งล้อทั้ง 4 เพื่อให้เคลื่อนที่สามารถล๊อคให้อยู่กับที่ เพื่อป้องกันไม่ให้รถเลื่อนขณะใช้งาน
 - 3) นำซิงค์ล้างจานมาติดตั้งเข้ากับโครงสร้าง พร้อมติดตั้งเบาะรองคอ
 - 4) นำแผ่น Acrylic มาตัดให้ได้ขนาดตามโครงสร้าง พร้อมประกอบเข้ากับตัวถัง
 - 5) ติดตั้งถังน้ำ 2 ถัง ถังที่ 1 เป็นถังน้ำสะอาด โดยติดตั้งลูกกลอยไว้ตัดน้ำ เมื่อน้ำเต็มถัง เพื่อป้องกันน้ำล้น ส่วนถังที่ 2 เป็นถังน้ำที่ใช้แล้ว จะติดตั้งสวิตช์ลูกกลอยเตือนเมื่อถึงน้ำที่ใช้แล้วเต็มถัง จะมีไฟ และเสียงเตือนให้ไปปล่อยทิ้ง ระบบนี้ถ้ามีเสียงเตือน ต้องปล่อยน้ำทิ้ง มิฉะนั้นรถสระผมเคลื่อนที่จะไม่ทำงาน เพื่อป้องกันล้นปล่อยน้ำทิ้ง
 - 6) ติดตั้งปั้มน้ำเข้ากับถังที่ 1 และติดตั้งฝักบัว พร้อมติดตั้งสวิตช์ควบคุมการจ่ายน้ำ ใช้เท้าเหยียบ เพื่อสะดวกในการใช้
 - 7) ติดตั้งแบตเตอรี่ 12V 7.2A พร้อมติดตั้งชุดชาร์จ แล้วติดตั้งวงจรควบคุม พร้อมด้วยสวิตช์ควบคุมการทำงานของรถสระผม
 - 8) ติดตั้งระบบเสียง (music therapy) ให้ผู้ป่วยฟังระหว่างสระผม ทำให้ผ่อนคลาย
 - 9) สามารถปรับเลือกตามความเหมาะสมของผู้ป่วย โดยสอบถามถึงความต้องการของผู้ป่วยหรือญาติ ได้แก่ บทสวดชินบัญชร เพลงสากล เพลงบรรเลง หนังสือ เพลงลูกทุ่งมโนราห์ และเพลงสตริง
2. วิธีการทดสอบสิ่งประดิษฐ์
 - กลุ่มตัวอย่าง มีจำนวน 2 กลุ่มคือ

1) กลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยจำนวน 30 คน (ได้รับการสระผม) โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ผู้ป่วยที่มีข้อจำกัดในการเคลื่อนไหวและไม่สามารถสระผม ได้เอง มีการรับรู้ปกติ อ่านออกเขียนได้ และคาดว่าจะนอนรักษาที่หอผู้ป่วยหนักอย่างน้อย 6 วัน และให้ความร่วมมือในการทดสอบสิ่งประดิษฐ์

2) เจ้าหน้าที่หอผู้ป่วยหนักจำนวน 18 คน (ผู้สระผมให้ผู้ป่วย)

- เครื่องมือที่ใช้ในการทดสอบ (ภาพที่ 1)

- 1) อุปกรณ์สระผมแบบเดิม
- 2) รถสระผมเคลื่อนที่ที่ประดิษฐ์ขึ้น
- ขั้นตอนการเตรียมสิ่งประดิษฐ์สำหรับทดสอบ
 - 1) ชาร์จแบตเตอรี่ (ประมาณ 8 ชม.)
 - 2) เมื่อต้องการใช้งานให้เติมน้ำตรงช่องเติมน้ำ เมื่อน้ำเต็มถึงระบบจะตัดน้ำอัตโนมัติ

3) เคลื่อนย้ายรถสระผมให้อยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมกับผู้ป่วย

4) ปรับศีรษะให้เหมาะสมกับรถ ติดผ้ายางรองกันน้ำ แล้วล๊อกล้อรถ

5) เปิดสวิตช์ควบคุมไปตำแหน่ง ON ไฟ LED สีเขียวติด

6) ควบคุมปั้มน้ำไปฝักบัว ใช้ foot switch

7) เมื่อสระผมเสร็จให้เคลื่อนย้ายรถสระผม ปล่อยน้ำที่ใช้แล้วทิ้ง

- ขั้นตอนการทดสอบ

1. ประชุมชี้แจงวิธีการให้เจ้าหน้าที่หอผู้ป่วยหนักทุกคนรับทราบ ทำการทดสอบการสระผมผู้ป่วยแต่ละราย จำนวนทั้งหมด 30 ราย โดยสระผมด้วยอุปกรณ์แบบเดิม ในวันที่ 3 และสระผมด้วยรถสระผมเคลื่อนที่ในวันที่ 6 และทำแบบประเมินความพึงพอใจหลังให้บริการสระผมแต่ละวิธี และมีพยาบาลหัวหน้าเวรเป็นคนจับเวลาในการเตรียมและเก็บอุปกรณ์แต่ละครั้งของการสระผมทั้ง 2 วิธี และบันทึกปริมาณน้ำในแต่ละวิธี

2. ผู้ป่วยกลุ่มตัวอย่างทุกรายได้รับคำชี้แจงและขอความยินยอมก่อนการทดสอบ โดยผู้ป่วยทุกรายจะได้รับ

ภาพที่ 1 อุปกรณ์สระผมแบบเดิม และรถสระผมเคลื่อนที่

บริการสระผมด้วยอุปกรณ์แบบเดิมในวันที่ 3 และสระผมด้วยรถสระผมเคลื่อนที่ในวันที่ 6 และทำแบบประเมินความพึงพอใจหลังให้บริการสระผมแต่ละวิธี

ขั้นตอนการประกอบรถสระผมเคลื่อนที่และการทดสอบประสิทธิภาพรถสระผมเคลื่อนที่ แสดงในภาพที่ 2 และภาพที่ 3

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการประกอบรถสระผมเคลื่อนที่

- เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ประเมินคือ ประกอบด้วยแบบสอบถาม ความพึงพอใจของผู้ป่วยและแบบบันทึกเวลาในการเตรียมและเก็บอุปกรณ์ซึ่งคณะผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง ใช้การวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ (แปลผลเป็น 3 ระดับ คือ ระดับสูง 3.67 - 5.00 ระดับปานกลาง 2.34 - 3.66 และระดับต่ำ 1.00 - 2.33)

- การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงมาตรฐาน และเปรียบเทียบคะแนนความพึงพอใจของกลุ่มผู้ป่วยและและกลุ่มเจ้าหน้าที่ และเปรียบเทียบระยะเวลาของการเตรียมและเก็บอุปกรณ์และปริมาณน้ำ ต่อการใช้การสระผมด้วยรถสระผมเคลื่อนที่กับการสระผมแบบเดิม โดยใช้สถิติ Wilcoxon Signed Ranks Test

ภาพที่ 3 การทดสอบประสิทธิภาพรถสระผมเคลื่อนที่

ผลการศึกษา

1) ระยะเวลาเฉลี่ยการสระผมของรถสระผมเคลื่อนที่น้อยกว่าการสระผมแบบเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการเตรียมและเก็บรถสระผมเคลื่อนที่ Mean=7.84, S.D=0.18 และระยะเวลาเฉลี่ยของการเตรียมและเก็บการสระผมแบบเดิม Mean=19.72, S.D=0.32 ดังตารางที่ 1

2. ระดับความพึงพอใจเฉลี่ยของผู้ป่วยและเจ้าหน้าที่ด้านความสะอาด ด้านความสะดวกสบาย ด้านความปลอดภัยในการใช้รถสระผมเคลื่อนที่มากกว่าการสระผมแบบเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

2.1 ความพึงพอใจของผู้ป่วยด้านความสะดวกสบาย

ด้านความสะอาด และด้านความปลอดภัยในการใช้รถสระผมเคลื่อนที่อยู่ในระดับสูง และความพึงพอใจของผู้ป่วยด้านความสะดวกสบาย ด้านความสะอาด และด้านความปลอดภัยในการใช้รถสระผมแบบเดิมอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ด้านความสะดวกสบาย ด้านความสะอาด และด้านความปลอดภัยในการใช้รถสระผมเคลื่อนที่อยู่ในระดับสูง และความพึงพอใจของผู้ป่วยด้านความสะดวกสบาย ด้านความสะอาด และด้านความปลอดภัย ในการใช้รถสระผมแบบเดิมอยู่ในระดับปานกลาง ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการใช้ระยะเวลา การเตรียมและเก็บอุปกรณ์และปริมาณน้ำในการสระผมแบบเดิมกับการสระผมด้วยรถสระผมเคลื่อนที่

	การสระผมแบบเดิม (N=30)		รถสระผมเคลื่อนที่ (N=30)		p-value
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
ปริมาณน้ำ (lit)	19.71	0.44	7.09	0.16	<0.005
ระยะเวลา (min)	19.72	0.32	7.84	0.18	<0.005

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนความพึงพอใจของผู้ป่วยและเจ้าหน้าที่ในการสระผมแบบเดิมกับการสระผมด้วยรถสระผมเคลื่อนที่

คะแนนความพึงพอใจ	การสระผมแบบเดิม		รถสระผมเคลื่อนที่		Z	p-value
	Mean	S.D.	Mean	S.D.		
ผู้ป่วย (N=30)						
ด้านความสะดวก	2.77	1.07	4.87	0.35	-4.595	0.000
ด้านความสะอาด	2.87	1.25	4.97	0.18	-4.685	0.000
ด้านความปลอดภัย	2.90	1.06	4.80	0.40	-4.533	0.000
เจ้าหน้าที่ (N=18)						
ด้านความสะดวก	2.56	1.15	4.89	0.32	-3.552	0.000
ด้านความสะอาด	2.89	1.36	4.94	0.23	-3.443	0.001
ด้านความปลอดภัย	2.83	1.09	4.83	0.38	-3.667	0.000

วิจารณ์

การประดิษฐ์นวัตกรรมรถสระผมเคลื่อนที่ (Happy Hair Mobile) สำหรับผู้ป่วย ผลการวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์คือระยะเวลาเฉลี่ยการเตรียมและเก็บอุปกรณ์ของการใช้รถสระผมเคลื่อนที่น้อยกว่าการสระผมแบบเดิม ปริมาณน้ำเฉลี่ยการสระผมของรถสระผมเคลื่อนที่น้อยกว่าการสระผมแบบเดิมและระดับความพึงพอใจเฉลี่ยของผู้ป่วย และเจ้าหน้าที่ด้านความสะดวกสบาย ด้านความสะอาดและความปลอดภัยในการใช้รถสระผมเคลื่อนที่มากกว่าการสระผมแบบเดิม ซึ่งอธิบายได้ว่ารถสระผมเคลื่อนที่มีความสามารถลดเวลาในการเตรียมและเก็บอุปกรณ์ เนื่องจากลดขั้นตอนในการตักน้ำ การสระผมมีความต่อเนื่อง จึงใช้เวลาในการสระผมน้อย ทำให้เจ้าหน้าที่สามารถสระผมให้ผู้ป่วยได้วันละหลายคน เพราะการเตรียมหนึ่งครั้งสามารถสระผมได้ 3 คน การเก็บอุปกรณ์ทำได้ง่าย คือล้างทำความสะอาดและเก็บเป็นระเบียบ มีการสำรองแบตเตอรี่ในเครื่อง ผู้ป่วยมีความพึงพอใจเนื่องจากลดระยะเวลาการรอคอย มีหมอนรองคอ ไม่ปวดคอ น้ำไม่หกหรือเปียกเสื้อ มีการเป่าผมให้แห้ง ติดตั้งระบบเสียง (music therapy) ให้ผู้ป่วยฟังระหว่างสระผม ทำให้ผู้ป่วยรู้สึกผ่อนคลาย เจ้าหน้าที่มีความพึงพอใจเนื่องจากได้รับความสะดวกในการเตรียม

และเก็บอุปกรณ์ ลดความเหน็ดเหนื่อยจากการทำงาน มีทัศนคติที่ดีและมีความสุขที่ได้เห็นผู้ป่วย สุขสบาย สะอาด และปลอดภัย ได้รับคำชมเชยจากผู้ป่วย ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ยังไม่มีนวัตกรรมรถสระผมเคลื่อนที่ที่มีการติดตั้งระบบเสียง และนอกจากนี้ อุปกรณ์ในการประกอบรถสระผมเคลื่อนที่เป็นของที่มีคุณภาพดีใช้ได้ทนนาน ราคาอุปกรณ์ทั้งหมด 10,000 บาท ซึ่งเป็นราคาต้นทุน ซึ่งการประดิษฐ์นวัตกรรมรถสระผมเคลื่อนที่ในครั้งนี้ได้รับบริจาคทุนในการผลิตจากบริษัทเอกชน อุปกรณ์ที่ใช้มีคุณภาพดี ใช้ได้ทนนาน แต่ราคาค่อนข้างสูง เนื่องจากโรงพยาบาลพังงามีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณ ผู้ประดิษฐ์ได้ศึกษาเรื่องอุปกรณ์เพิ่มเติม ซึ่งถ้าจะประดิษฐ์รถสระผมเคลื่อนที่เพิ่มขึ้นเพื่อบริการพยาบาลสระผมให้ผู้ป่วยเพื่อใช้ในหน่วยงานต่างๆ ของโรงพยาบาล สามารถทำได้โดยลดเกรดของอุปกรณ์ (ราคาต้นทุนลดลง) และควรปรับปรุงเรื่องหมอนรองศีรษะควรปรับระดับได้เพื่อให้เหมาะสมกับผู้ป่วย นอกจากนี้ ผู้ใช้รถสระผมเคลื่อนที่ควรคำนึงถึงความสะดวกในกรณีใช้รถสระผมเคลื่อนที่ติดต่อกันโดยขัดอ่างและถังรองน้ำทิ้งให้สะอาด เช็ดอุปกรณ์ทุกอย่างให้แห้งเพื่อความสะดวกป้องกันการติดเชื้อเพื่อให้ผู้รับบริการมีความพึงพอใจจากการบริการพยาบาลสระผมโดยรถ-

รถสระผมเคลื่อนที่ของโรงพยาบาลพังงา

ข้อดี รถสระผมเคลื่อนที่

- ลดระยะเวลาในการเตรียมและเก็บอุปกรณ์ในการสระผม
- ลดปริมาณน้ำในการสระผม
- มีความสะดวก สะอาด ปลอดภัย เมื่อสระผมด้วยรถสระผมเคลื่อนที่ ทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการสระผม
- ใช้กระแสไฟจากแบตเตอรี่ปลอดภัย จากการโดนไฟฟ้าดูดขณะใช้รถสระผมเคลื่อนที่
- รถสระผมเคลื่อนที่มีความคงทน ใช้งานได้นาน

ข้อด้อย รถสระผมเคลื่อนที่

- ราคาค่อนข้างสูง
- หมอนรองศีรษะปรับระดับไม่ได้

จากการศึกษานี้สรุปได้ว่า การประดิษฐ์นวัตกรรมรถสระผมเคลื่อนที่ (Happy Hair Mobile) ของโรงพยาบาลพังงา ได้บรรลุวัตถุประสงค์ในความสามารถด้านระยะเวลาเฉลี่ยการเตรียมและเก็บอุปกรณ์และปริมาณน้ำเฉลี่ยที่ใช้รถสระผมเคลื่อนที่สำหรับการสระผมน้อยกว่าการสระผมแบบเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้ป่วยและเจ้าหน้าที่ที่หอผู้ป่วยหนักมีความพึงพอใจด้านความสะดวกสบาย ความสะอาดและความปลอดภัยระดับสูงในการใช้รถสระผมเคลื่อนที่มากกว่าการสระผมแบบเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

- ควรมีการผลิตรถสระผมเคลื่อนที่ใช้ในหน่วยงานอื่นๆ ของโรงพยาบาลโดยลดต้นทุนการผลิตและปรับปรุงเรื่องหมอนรองศีรษะเพื่อความสะดวกสบายของผู้รับบริการเพื่อให้การดูแลผู้ป่วยอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- ก่อนสระผมให้ผู้ป่วย มีการสร้างสัมพันธภาพและสอบถามถึงความต้องการของผู้ป่วยและญาติ เปิดโอกาสให้ผู้ป่วยเลือกตามความชอบ แต่ไม่ขัดตามการรักษาของแพทย์ อย่างเช่น มีดนตรีบำบัดระหว่างสระผม เช่น นิทานเรื่องเล่า เพลงธรรมชาติ ดนตรีผ่อนคลาย เป็นต้น ให้

ผู้ป่วยพูดคุย ระบายความรู้สึกที่ทำให้ผ่อนคลาย สบายใจ หลังสระผมประเมินความพึงพอใจ และนำข้อมูลที่ได้จากการพูดคุยไปเป็นประโยชน์ในการวางแผนการพยาบาลต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ คณะผู้บริหารโรงพยาบาลพังงา ทีมเพื่อนแท่นกวีชัย เจ้าหน้าที่หอผู้ป่วยหนัก เจ้าหน้าที่ศูนย์เครื่องมือแพทย์ และผู้ป่วยที่ทำให้การทำงานสำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี และขอขอบคุณบริษัทชัยยนต์คอนกรีต ตาบลด้ายเหมือง อำเภอดำรงวิทยะมุน จังหวัดพังงา ที่สนับสนุนต้นทุนการประดิษฐ์นวัตกรรม

เอกสารอ้างอิง

1. รัตนสุดา พรหมชนะ. การสระผม ทักษะพื้นฐานทางการพยาบาล [อินเทอร์เน็ต]. [สืบค้นเมื่อ 10 เม.ย. 2558]. แหล่งข้อมูล : <http://student.mahidol.ac.th/~u4809150/method.htm>
2. สุวิภา นิตยางกูร. มาตรฐานการบริการผู้ป่วยใน. ใน: ธัญรัตน์ จิรสินธิปก, เพียงใจ เจริญวัฒกุล, สุวิภา นิตยางกูร, สมจิตต์ วงศ์สุวรรณศิริ, สารา วงษ์เจริญ, บรรณาธิการ. มาตรฐานการพยาบาลในโรงพยาบาล. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2551. หน้า 187-215.
3. ฟาริดา อิบราฮิม. ปฏิบัติการพยาบาลตามกรอบทฤษฎีการพยาบาล. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล; 2546.
4. งานเวชสถิติ โรงพยาบาลพังงา. รายงานประจำปี 2557. พังงา: โรงพยาบาลพังงา; 2557.
5. จิราพร ชลธิชาลาลักษณ์, พรทิพย์ มาลาธรรม, สมจิต หนูเจริญกุล, ชานู เกียรติบุญศรี. ผลของดนตรีบำบัดต่อความวิตกกังวล การตอบสนองทางสรีระและตัวแปรในการหย่าเครื่องช่วยหายใจในผู้ป่วยระหว่างหย่าจากเครื่องช่วยหายใจ. รามาธิบดีพยาบาลสาร 2554;14:316-28.
6. อุบล จ้างพานิช, จุรีพร อุ่นบุญเรือน, จันทราพร ลุนลุด, ทิพวรรณ ขรรค์, ภัทรจุฑา วัฒนศัพท์. ผลของดนตรีบำบัดต่อความวิตกกังวลและความปวด ในผู้ป่วยมะเร็งที่ได้รับการเคมี-

- บำบัด. วารสารสมาคมพยาบาลฯ สาขาภาคตะวันออก-
เฉียงเหนือ 2555;30:46-52.
7. เพ็ญศรี สุहतดำรง. ผลของดนตรีบำบัดต่อการลดความ-
เครียดในผู้ป่วยที่ใส่ท่อหายใจเทียมและเครื่องช่วยหายใจ
[วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต] ขอนแก่น:
มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2537.
8. รัชณี ไตรยะวงศ์, ปัญกรณ์ กมโลบล, กรรณิการ์ณ เหม-
รุ่งโรจน์, ทศพร กลไกรศาสตร์, สมจิตร มีวุฒิ. ผลของดนตรี
ต่อระดับความวิตกกังวลของผู้ป่วยในขณะเข้ารับการผ่าตัด
ทางออร์โธปิดิกส์ด้วยการฉีดยาชาเข้าช่องไขสันหลัง. วิสัณฐี-
สาร 2554;37:206-18.

Abstract: “Happy Hair Mobile” for Hair Shampooing of Patients in Phangnga Hospital, Phangnga Province, Thailand

Pranee Phatklay, B.N.S.; Comkrich Kueasakul, D.I.P.

Phangnga Hospital, Phangnga Province, Thailand

Journal of Health Science 2017;26:875-82.

Hair shampooing of bedridden or immobile patients is an important procedure to provide hygienic care. The traditional process is quite complicated and usually time consuming. The objective of this invention was to create a mobile hair shampooing device for patients, “the Happy Hair Mobile”, aiming to simplify the shampooing process in order to increase satisfaction of patients and healthcare providers. The music player was installed in the Happy Hair Mobile to make patients relaxed. A study was conducted to compare the performance and the satisfaction between the traditional shampooing process and the Happy Hair Mobile. The data was collected from 30 patients and 18 healthcare providers in the ICU of Pangnga Hospital between September 2014 – April 2015. A set of questionnaire was used to assess satisfaction, and the efficiency of the Happy Hair Mobile was measured by recording the time duration and water consumption; and data were analyzed using mean, standard deviation and Wilcoxon Signed Rank test. It was found that: (1) the mean time and water consumption of the Happy Hair Mobile were significantly lower than those of the traditional process ($p<0.05$); and (2) the satisfaction of the Happy Hair Mobile on comfort, cleanliness and safety were significantly greater than the traditional process (with Z-scores of -4.595, -4.685 and -4.533 respectively for patients’ satisfaction and -3.552, -3.443 and -3.667 respectively for healthcare providers’ satisfaction ($p<0.05$). Recommendations from this study were to reduce the cost through changing material specifications in order to increase the production and to improve the pillow to make it more adjustable.

Key words: happy hair mobile, hair shampooing for patients, Phangnga Hospital